

Dosarul nr. 2ra-1192/19

Prima instanță: (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) V. Lastavețchi
Instanța de apel: (Curtea de Apel Chișinău) M. Anton, V. Cotorobai, I. Țurcan

D E C I Z I E

26 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh
Dumitru Mardari

examinând recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Bivol Iurie, reprezentat de avocatul Daniliuc Nicolae,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Bivol Iurie împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei,

împotriva deciziei din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Bivol Iurie, s-a casat hotărârea din 26 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a pronunțat o nouă hotărâre,

c o n s t a t ă:

La 25 septembrie 2018, Bivol Iurie a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

Reclamantul Bivol Iurie, în motivarea acțiunii a menționat că la 15 februarie 2018 a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, cererea de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

A invocat că în tremeiul art. 4 alin. (4) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, cererea de chemare în judecată se examinează de către instanța de judecată sesizată în cel mult 3 luni de la depunerea ei.

A specificat că cererea de chemare în judecată a fost depusă la 15 februarie 2018, însă instanța a examinat cererea numai la data de 21 august 2018, peste termenul limită legal, stabilit de norma legală menționată.

A relatat că instanța a încălcat termenul legal de examinare a cererii, prin examinarea acesteia în afara termenului legal, astfel fiindu-i încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

A solicitat reclamantul Bivol Iurie constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea de la bugetul de stat a sumei de 45 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea sumei de 6 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Prin hotărârea din 26 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Bivol Iurie.

Prin decizia din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Bivol Iurie, s-a casat hotărârea din 26 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Bivol Iurie.

S-a constatat încălcarea termenului rezonabil la examinarea cererii de chemare în judecată depusă de Bivol Iurie împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Bivol Iurie suma de 1 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexaminarea în termen rezonabil a cauzei.

În rest, cerințele s-au respins.

La 19 aprilie 2019, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

Recurentul Ministerul Justiției, în motivarea recursului a menționat că concluzia admiterii unei interpretări eronate de instanța de apel rezidă în faptul că perioada de examinare din speța principală pentru care se pretinde constatarea încălcării art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și art. 2 din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, nu poate fi imputată exclusiv instanței de judecată.

A specificat că amânările ședințelor de judecată s-au datorat faptului că judecătorul a fost degrevat de atribuțiile de la locul de muncă permanent pentru perioada 05 aprilie 2018 – 22 mai 2018 și 23 mai 2018 – 05 iunie 2018.

A invocat că instanța de apel a dat o apreciere eronată a normelor de drept și a aplicat eronat jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

La 29 mai 2019, Bivol Iurie, reprezentat de avocatul Daniliuc Nicolae a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, modificarea deciziei instanței de apel, cu încasarea suplimentară a sumei de 44 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și a sumei de 6 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Recurentul Bivol Iurie, în motivarea recursului a menționat că instanța de apel întemeiat a constatat faptul încălcării dreptului său la judecare în termen rezonabil a cauzei, însă a dispus încasarea sumei de 1000 lei cu titlu de prejudiciu moral, care

este o sumă destul de mică și contrară practicii Curții Europene a Drepturilor Omului.

La 29 mai 2019, Ministerul Justiției a depus referință la recursul declarat de Bivol Iurie, prin care a solicitat să fie considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Cu referire la termenul de declarare a recursurilor, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 14 februarie 2019, însă date referitor la recepționarea de către părți a deciziei instanței de apel, la materialele cauzei lipsesc.

Astfel, recursurile declarate de Ministerul Justiției la 19 aprilie 2019 și Bivol Iurie, reprezentat de avocatul Daniliuc Nicolae la 29 mai 2019, se consideră depuse în termenul prevăzut de lege.

Prin încheierea din 19 iunie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate de Ministerul Justiției și Bivol Iurie, reprezentat de avocatul Daniliuc Nicolae, au fost considerate admisibile.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Examinând materialele dosarului în raport cu temeiurile cererilor de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul declarat de Bivol Iurie, reprezentat de avocatul Daniliuc Nicolae și a admite recursul declarat de Ministerul Justiției din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

La caz, s-a constatat că la 25 septembrie 2018, Bivol Iurie a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță, prin hotărârea din 26 noiembrie 2018, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii.

Judecând apelul declarat de Bivol Iurie, instanța de apel a considerat drept neîntemeiată și ilegală hotărârea primei instanțe, ajungând la concluzia de a emite o nouă hotărâre, prin care a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Bivol Iurie, a constatat încălcarea termenului rezonabil la examinarea cererii de chemare în judecată depusă de Bivol Iurie împotriva Ministerului Justiției, cu încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Bivol Iurie a sumei de 1 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexaminarea în termen rezonabil a cauzei.

În motivarea soluției sale, instanța de apel a reținut că acțiunea depusă de Bivol Iurie a fost examinată în perioada 15 februarie 2018 – 21 august 2018, adică 6 luni și 5 zile.

Prin urmare, instanța de apel a stabilit că perioada de 6 luni și 5 zile, nu poate fi considerată că satisface condiției rezonabilității examinării cauzei, având în vedere că astfel de litigii se examinează de instanța sesizată în cel mult 3 luni de la depunerea cererii, iar suma de 1 000 lei poate fi considerată ca o compensare care ar aduce o satisfacție persoanei vătămate, la caz lui Bivol Iurie și este una corelativă cu practica judiciară în cazuri similare.

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând la caz situația de fapt, în raport cu normele de drept material pertinente, reține că concluzia primei instanțe de respingere ca neîntemeiată a cererii de chemare în judecată depusă de Bivol Iurie este justă, având la bază cumulum dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită în conformitate cu prevederile art. 130 din Codul de procedură civilă.

Conform art.2 alin. (1) și (2) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Prin prisma prevederilor legale enunțate, instanța de recurs menționează că doar întârzierile imputabile autorităților judiciare competente pot avea ca consecință eventuala constatare a depășirii unui termen rezonabil în care trebuia să fie judecată cauza, iar aprecierea și repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea termenului rezonabil se face luând în considerare încălcările comise din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Conform art.4 alin. (2), (3) și (4) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității

implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești; date despre acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

Cererea de chemare în judecată se examinează de instanța de judecată sesizată în cel mult 3 luni de la depunerea sa.

Conform Raportului motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil de examinare a cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de Bivol Iurie împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, se atestă că la 15 februarie 2018, Bivol Iurie a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

Prin încheierea din 21 februarie 2018 a Judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani – Petru Harmaniuc, cererea de chemare în judecată depusă de Bivol Iurie a fost acceptată pentru examinare în procedura contencioasă, data ședinței de pregătire a pricinii pentru dezbateri judiciare a fost stabilită pentru 22 martie 2018, ora 09:30.

Ședința de judecată din 22 martie 2018 a fost amânată pentru data de 26 aprilie 2018, ora 10:00 la cererea reprezentantului Ministerului Justiției pentru prezentarea raportului motivat.

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1486 din 30 martie 2018, judecătorul Petru Harmaniuc a fost desemnat în componența Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1 din partea Judecătoriei Chișinău.

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1511 din 03 aprilie 2018, președintele Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, judecătorul Petru Harmaniuc a fost degrevat de atribuțiile de la locul de muncă permanent pentru perioada 05 aprilie 2018-22 mai 2018, inclusiv, iar prin Dispoziția Președintelui Judecătoriei Chișinău nr. 21 din 03 aprilie 2018, judecătorul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani-Petru Harmaniuc, președintele Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, a fost degrevat de atribuțiile de judecător pentru perioada 05 aprilie 2018 - 22 mai 2018.

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1663 din 23 mai 2018, președintele Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1 – Petru Harmaniuc, a fost degrevat de atribuțiile de la locul de muncă permanent pentru perioada 23 mai 2018-05 iunie 2018, inclusiv, iar în temeiul Dispoziției Președintelui Judecătoriei Chișinău nr. 31 din 21 mai 2018, a fost prelungită perioada de degrevare începând cu data de 23 mai 2018 până la 05 iunie 2018, inclusiv.

La fel, din raportul motivat rezultă că în perioada 04 iunie 2018-31 iulie 2018, judecătorul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Petru Harmaniuc s-a aflat în concediu anual de odihnă.

Prin încheierea din 01 august 2018 a judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Petru Harmaniuc, ședința de judecată a fost stabilită pentru data de 21 august 2018, ora 10:30.

În ședința de judecată din 21 august 2018, cererea de chemare în judecată depusă de Bivol Iurie a fost respinsă.

La caz, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră necesar de a reitera prevederile art. 6 § 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra netemeinicii oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că durata rezonabilă a unei proceduri trebuie aplicată în funcție de circumstanțele cauzei și cu ajutorul următoarelor criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților competente, precum și miza procesului pentru cel interesat.

Colegiul reține ca fiind relevante cazului și prevederile art. 192 alin. (1) Codul de procedură civilă, care stabilește că cauzele civile se judecă în primă instanță în termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sînt: complexitatea cauzei, comportamentul participanților la proces, conduita instanței judecătorești și a autorităților relevante, importanța procesului pentru cel interesat. Respectarea termenului rezonabil de judecare a cauzei se asigură de către instanță.

În acest context, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că deși cererea de chemare în judecată a fost depusă de Bivol Iurie la data de 15 februarie 2018, iar cauza a fost examinată la 21 august 2018, depășirea termenului prezăcut de art. 4 alin. (4) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, a avut loc din motive imprevizibile și întemeiate, cu respectarea termenelor rezonabile de judecare.

De menționat că deși legislația națională nu oferă o descifrare a noțiunii de „termen rezonabil”, prin impunerea respectării unui astfel de termen pentru îndeplinirea actului de justiție, atât legislația națională, cât și internațională subliniază importanța faptului că justiția trebuie să fie administrată fără întârzieri de natură de a-i compromite eficacitatea și credibilitatea, statul fiind responsabil pentru activitatea ansamblului serviciilor sale, inclusiv ale instanțelor de judecată.

Colegiul consideră că instanța de apel eronat a constatat că perioada de 6 luni și 5 zile nu poate fi considerată că satisface condiției rezonabilității examinării cauzei, având în vedere că astfel de litigii se examinează de instanța de judecată sesizată în cel mult 3 luni de la depunerea cererii și prin urmare neîntemeiat a constatat încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei.

Analizând criteriile de determinare a termenului rezonabil de examinare a cauzei, Colegiul reține că prima instanță corect a stabilit că nu au fost admise amânări

nejustificate ale ședințelor de judecată sau fixarea extinsă a termenilor de judecare a cauzei.

Or, litigiul a fost examinat în fond într-o singură ședință de judecată după prezentarea raportului Ministerului Justiției, iar referitor la comportamentul participanților la proces, conduita instanței și a autorităților relevante, nu a fost stabilit faptul că participanții la proces, instanța sau autoritățile au acționat cu rea credință și în detrimentul celerității procedurilor.

Având în vedere cele expuse, Colegiul menționează că prima instanță întemeiat a concluzionat că amânarea ședințelor de judecată a avut loc din motive obiective, care nu puteau fi înlăturate.

În consecință, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră ca fiind întemeiată și legală hotărârea primei instanțe, prin care cererea de chemare în judecată a fost respinsă, or, în urma cercetării circumstanțelor pricinii în raport cu legislația în vigoare aplicabilă speței în cauză, s-a stabilit că depășirea termenului instituit de art. 4 alin. (4) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, a avut loc din motive imprevizibile și întemeiate.

Colegiul menționează că în acest sens este întemeiat argumentul recurentului Ministerul Justiției precum că cerința cu privire la examinarea în termen rezonabil a cauzei prevăzută de legislația internă, precum și de articolul 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, a fost respectată.

Examinând respectarea „justului echilibru” sub aspectul exigențelor celerității procedurilor judecătorești și principiul general al bunei administrări a justiției, în cazul dat urmează a fi acordată prioritate bunei administrări a justiției or, nu este o tergiversare a termenului de judecare a pricinii, degrevarea judecătorului de atribuțiile de la locul de muncă în legătură cu desemnarea în componența Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău din partea Judecătoriei Chișinău, circumstanță ce urmează a fi luată în considerație la aprecierea încălcării termenului rezonabil la examinarea cauzei.

Prin urmare, pretențiile lui Bivol Iurie nu confirmă violarea drepturilor instituite la art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Astfel având în vedere cele menționate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Bivol Iurie, reprezentat de avocatul Daniliuc Nicolae, a admite recursul declarat de Ministerul Justiției, de a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Bivol Iurie, reprezentat de avocatul Daniliuc Nicolae.

Se admite recursul declarat de Ministerul Justiției.

Se casează decizia din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 26 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Bivol Iurie împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan

Victor Burduh

Dumitru Mardari